

Miljödepartementet

103 33 STOCKHOLM

Remissvar avseende promemorian *Förbud mot att medföra visst svavelhaltigt marint bränsle ombord på fartyg (M2020/01567)*

1 Synpunkter

Transporthistoriskt Nätverk (ThN) har, fränsett nedanstående synpunkter kring bränslen och allmänna synpunkter, intet att erinra mot de förslag som framförs i promemorian. Nätverket överlåter till sina medlemmar inom fartygsområdet – BHRF, SSF och SÅF – att inkomma med mer fartygsspecifika synpunkter på promemorian.

ThN önskar avseende promemorians ändringsförslag till *Förslag till förordning om ändring i svavelförordningen (2014:509)*, 28 §, punkt 3. c) (avsnitt 2.2, sid 7 med kommentarer på avsnitt 4.2, sid 12) framhålla att det för historiska transportmedel inte bara kan handla om vilka bränslen som kan användas vid skada utan också att motorer (och motsvarande) i historiska transportmedel kan skadas av bränslen som uppfyller dagens och framtida miljökrav. Om rörligt kulturarv fortsatt ska kunna visas rörligt, och särskilt då i originalutförande, krävs undantag så att bränslen anpassade till dessa transportmedel kan användas.

Det handlar även om möjlig tillgång till bränslen anpassade till historiska transportmedel – det finns risk för att tillverkning och/eller distribution upphör. För de transportmedel som är beroende av stenkolk som drivmedel diskuteras på allvar samarbete mellan det rörliga och det industriella kulturarvets internationella organisationer för att genom egen gruvdrift säkra tillgången på styckekolk – som behövs till ångbåtar, ånglok, arbetslivsmuseernas stationära ångpannor och lokomotiv – till skillnad mot det kolkpulver som används vid drift av dagens kolkraftverk (i t ex Kina).

I promemorians avsnitt 11 (sid 23) framförs på två ställen att förslaget inte bedöms påverka verksamheter som ägnar sig åt att bevara, utveckla och bygga upp kunskaper kring det transporthistoriska kulturarvet, vilket nätverket enligt ovan ser en risk för att det gör.

Riksantikvarieämbetet föreslår i sin rapport *Det rörliga kulturarvet* (KU2017/00942/KL) införandet av en hänsynsparagraf för rörligt kulturarv (historiska transportmedel). Tyvärr har i den senaste budgetpropositionen (Prop 2020/21:1, Utgiftsområde 17, avsnitt 10.3 sista stycket) regeringen meddelat att man anser att Riksdagens tillkännagivande, som resulterade i ovanstående rapport, nu är slutbehandlat. Detta utan att något förslag till hänsynslagstiftning för rörligt kulturarv lagts fram. ThN finner detta olyckligt, då det i RAÄ rapport framhålls att:

”Det finns därför ett behov av att i lag införa ett skydd för historiska transportmedel. Syftet med ett skydd i lag för historiska transportmedel bör vara att ge statliga och kommunala myndigheter stöd att kunna ta hänsyn till att historiska transportmedel fortsatt kan hållas rörliga samtidigt som äldre teknik och utförande så långt möjligt bibehålls.” (RAÄ rapport *Det rörliga kulturarvet* (KU2017/00942/KL), punkt 6.1, sid 44)

ThN:s allmänna syn är att tillstånd och tillsyn för rörligt kulturarv bör vara anslags- och inte avgiftsfinansierat. Dessutom finns många regler liksom tillämpningar, tillkomna för att reglera registrering och användningen av moderna transportmedel, som får synnerligen negativa och kostnadsdrivande konsekvenser för äldre, av kulturarvsskäl bevarandevärda, transportmedel – jämför citatet från RAÄ rapport ovan.

Det är också viktigt att framhålla att bevarandet av den *immateriella* dimensionen – en dimension som omfattas av UNESCO:s konvention om tryggheten av det immateriella kulturarvet (antagen av Sverige, se SÖ 2012:13) – i det rörliga kulturarvet kraftigt gynnas av mångfald, d v s att en förhållandevis stor mängd farkoster bevaras och används så att kunskap om såväl handhavande som materialbevarande blir mer spridd genom ökad användning.

En förutsättning för ökad kunskap är möjligheten att använda det transporthistoriska kulturarvet vilket regeringen tog fasta på i Riksantikvarieämbetets regelbrev för budgetåret 2020 angav att:

”Riksantikvarieämbetet ska i samverkan med Statens maritima och transporthistoriska museer samt det civila samhällets organisationer, däribland ArbetSlivsmuseernas Samarbetsråd och Transporthistoriskt Nätverk, verka för ökad kunskap och kunskapsspridning om historiska transportmedel i syfte att främja ett bevarande av detta kulturarv.” (Regeringsbeslut 2019-12-19, Ku2019/01600/KL, Ku2019/01636/KL och Ku2019/02020/LS, punkt 3 *Uppdrag, Historiska transportmedel*, sid 4)

2 Presentation

Transporthistoriskt Nätverk, sektion inom ArbetSlivsmuseernas Samarbetsråd (ArbetSam) och med signatur ThN, samlar (inklusive ArbetSam själv) 11 riksorganisationer inom det *rörliga kulturarvet*. Nätverket bildades 2014, men initierades genom en mötesserie som startade 2012. Organisationerna företräder ett antal områden inom det rörliga kulturarvet:

- Vägens kulturarv – 3 organisationer (motorfordon, åkerier respektive häst-vagnar)
- Järnvägens kulturarv – 2 organisationer (museitåg på egen respektive annans, oftast statens, infrastruktur)
- Vattenvägarnas kulturarv – 3 organisationer (ång- och segelfartyg samt ång-, segel- respektive fritidsbåtar)
- Luftfartens kulturarv – 2 organisationer (luftfartyg: flygplan och helikoptrar)
- samt ”värdorganisationen” ArbetSam som samlar industrisamhällets kulturarv i stort.

Många av organisationerna är inriktade på kollektivt bevarande (i föreningsform) av kollektiva färdmedel, men andra har i stället inriktningen individuellt bevarande (enskilda personer) av individuella färdmedel. Dessa organisationer och deras individuella medlemmar (direktmedlemskap eller medlemskap via en förening tillhörande en riksorganisation) har det gemensamma att de ideellt verkar för att det rörliga kulturarvet inklusive dess tekniska dimension ska kunna såväl bevaras som hållas i gång och därmed visas upp som ett fungerande kulturarv i sin rätta kulturarvsmiljö – på väg, på räls, till sjöss och i luften.

Transporthistoriskt Nätverk i siffror:

	Föreningar/museer	Medlemmar
Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd, ArbetSam	606 museer	15 000
Båthistoriska Riksförbundet, BHRF	920 föreningar	190 000
Veteranflyggruppen EAA Sverige	120 flygplan	700
Järnvägshistoriska Riksförbundet, JHRF	33 föreningar	15 000
Motorhistoriska Riksförbundet, MHRF	200 klubbar	104 800
Museibanornas Riksorganisation, MRO	28 föreningar	16 000
Svensk Flyghistorisk Förening, SFF	14 föreningar	5 800
Sveriges Segelfartygsförening, SSF	67 medlemsfartyg	7 500
Sveriges Ångbåtsförening, SÅF	300 ångbåtar	15 000
Vagnhistoriska Sällskapet, VHS	1 förening	700
Åkerihistoriska Sällskapet, ÅHS	1 förening	400
Total		370 900

På uppdrag av Transporthistoriskt Nätverk

Helena Törnqvist
Arbetslivsintendent Arbetets museum